

Signalement

D.V. Coornhert. *Zedekunst, dat is wellevenskunst (1586)*. Vertaald en ingeleid door Jaap Gruppelaar. Hilversum, Uitgeverij Verloren, 2015. 500 pp., ISBN 978-90-8704-534-0. €49,00.

De laatste jaren is er een groeiende aandacht voor het werk van de Nederlandse vrijdenker en voorvechter van tolerantie Dirck Volckertsz Coornhert (1522-1590). Een belangrijke ontwikkeling is dat Coornhert steeds meer wordt gezien als een van de inspiratiebronnen voor de opkomst van het radicale, rationalistische denken in de zeventiende-eeuwse Republiek.

Het is daarom goed dat nu Coornherts *Zedekunst dat is wellevenskunst* in modern Nederlands beschikbaar is gemaakt. Het werk uit 1586 staat te boek als de eerste Europese ethica in een post-Romeinse volkstaal en bevat de meest systematische uitwerking van Coornherts gedachten over mens en moraal. Het bespreekt onderwerpen als deugd en de passies, onwetendheid en het kwaad, vrijheid en de menselijke wil, rede en kennis, en de mogelijkheid om morele volmaaktheid te bereiken (perfectisme). *Zedekunst* geeft zo Coornherts visie op levenskunst of, in zijn eigen woorden, ‘wellevenskunst’. In de bespreking van deze wellevenskunst behandelt het boek de passies (boek I), de middelen en instrumenten om deugdzaam te worden (boek II) en de belangrijkste deugden en ondeugden, gegroepeerd rond de vier kardinale deugden: wijsheid (boek III), rechtvaardigheid (boek IV), sterkte of kracht (boek V) en matigheid (boek VI).

In *Zedekunst* komt Coornhert naar voren als een belangrijke vertegenwoordiger van een volkstalig Nederlands humanisme, gebaseerd op menselijke redelijkheid, matiging, vrijheid van geweten, een nuchtere benadering van deugd en geluk en gedreven door een diepgevoelde liefde voor de klassieke moraalfilosofie. Het boek staat duidelijk in de traditie van de lekenethiek in de Lage Landen; Coornhert zelf stelt ook dat hij schrijft voor ‘de leek die over dit onderwerp niet veel zal vinden in onze moedertaal’ (p. 68).

De hertaling door Jaap Gruppelaar is zeer precies en bovendien goed leesbaar. Het bevat een uitgebreid notenapparaat dat de lezer wegwijs maakt in de denkwereld van Coornhert en zijn tijd. De hertaling wordt voorafgegaan door een inleiding, waarin wordt ingegaan op Coornherts leven en werk en waarin bovendien een bondige, maar gedegen interpretatie wordt gegeven van de kernthema’s die de antropologie en moraal van *Zedekunst* karakteriseren.

Het boek is een uitgave van de Coornhert Stichting, die het afgelopen decennium verschillende hertalingen van en monografieën over Coornhert heeft uitgebracht. Gruppelaars hertaling is eigenlijk te zien als een tandemuitgave met een Engelse vertaling (*Ethics*, 2015), die op hetzelfde moment is verschenen, ook bij Verloren. Samen vormen de twee uitgaven ongetwijfeld een belangrijke bijdrage aan de bekendheid van Coornhert als een sleutelfiguur in het intellectuele debat van de zeventiende- en zeventiende-eeuwse Nederlanden.

Ruben Buys